

Algemene Ledenvergadering 26 november 2025**Jaarverslag september 2024- oktober 2025****1. Inleiding**

In 2024 vierde de VVR haar 4de lustrum: twintig jaar na de oprichting in 2004. Met een gestaag stijgend ledental en een aantal goed bezochte bijeenkomsten en andere activiteiten, in de volgende paragrafen besproken, vervult de VVR een onmiskenbare eigen rol in het spectrum van vrouwenrechtenorganisaties.

Marjan Wijers, sinds de oprichting actief lid van de VVR, ontving op 25 april 2025 een [koninklijke onderscheiding](#) – een erkenning die uitstekend past bij dit jubileumjaar.

2. Bestuur en ledenadministratie

Het bestuur bestond dit verslagjaar uit Leontine Bijleveld (voorzitter), Ariane Hendriks (penningmeester), Fleur van Leeuwen (secretaris), Zaza van de Koppel (algemeen bestuurslid), Maaïke Visser (algemeen bestuurslid), Myriam El Khababi (algemeen bestuurslid), Nicoline Veenendaal (algemeen bestuurslid), Mo Robertus (aspirant bestuurslid).

De ledenadministratie is gedurende het verslagjaar tegen een vrijwilligersvergoeding gedaan door (niet-bestuurslid) Grey Ravelli, naast hun functie van administratief medewerker van NJCM en NVVIR. Toen NJCM het jaarcontract niet verlengde kwam er ook een eind aan de vrijwillige administratieve activiteiten voor de VVR. Penningmeester Ariane Hendriks en voorzitter Leontine Bijleveld hebben enige malen overleg gehad met het NJCM-bestuur en -coördinator en later ook het NVVIR-bestuur over de ontstane situatie. In de persoon van Ingrid Hoogervorst is in de loop van juli een opvolgster gekomen. Toos Verhaar, die de ledenadministratie vanaf de oprichting onder haar hoede had is bijgesprongen om Ingrid in te werken en achterstanden weg te werken.

Het bestuur heeft in totaal zeven keer (online) vergaderd en heeft tussendoor via email, app en telefoon contact gehouden en besluiten genomen. Van oud-bestuursleden Mieke van den Bergh en Luna Vollebregt, die zich na vier jaar bestuurslidmaatschap niet herkiesbaar hadden gesteld op de ALV van 2024, werd afscheid genomen met een etentje.

3. Bijeenkomsten & vervolgactiviteiten**• Jaarcongres ALV en jaarcongres**

Afgelopen jaar bestond de VVR twintig jaar; veertig jaar zelfs als de voorganger van de VVR wordt meegerekend. Op het lustrumcongres op 17 oktober 2024 lieten naast voorzitter Leontine Bijleveld ook Mariëtte Hamer (regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld) en Kathalijne Buitenweg (Staatsraad) hun licht schijnen over de afgelopen 20/40 jaar. Na de pauze was het congres gewijd aan nieuwe digitale vormen van (seksueel) geweld tegen vrouwen en de rol van het recht. Rajae Azaroual leidde een paneldiscussie na korte presentaties van Otto Volgenant (advocaat) en onderzoekers Marthe Goudsmit Samaritter en Nanda van der Poel. Het verslag van het lustrumcongres is beschikbaar online: [Verslag Lustrum](#)

[Congres VVR 2024.](#)

Het congres was goed bezocht met zo'n 80 deelnemers, waaronder een stuk of tien niet-leden en zes nieuwe leden. Het als lustrumcadeau aan aanwezigen ter beschikking gestelde boek *Vrouw & recht: De beweging, de mensen, de issues*, bij het eerste lustrum in 2009 door Margreet de Boer en Marjan Wijers samengesteld, vond gretig aftrek.

Voorafgaand aan het lustrumcongres en een netwerklunch voor alle deelnemers vond de 21ste ALV van de VVR plaats.

- **Discussiebijeenkomst Zichtbaarheid huiselijk geweld**

Op 4 maart 2025 organiseerde de VVR een bijeenkomst waarin de uitkomsten van het onderzoek 'Waar geweld uit beeld raakt' werden gepresenteerd. Het mede door de VVR (uit het CLWI-VVR fonds) gefinancierde onderzoek, over de ervaringen met de omgang met huiselijk geweld in familierechtelijke procedures, werd uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut. Er was een levendige discussie met zo'n 35 deelnemers. Het op 15 april 2025 gepubliceerde [onderzoek naar de zichtbaarheid van huiselijk geweld in het familierecht](#) staat online en er was diezelfde dag een paginagroot [interview](#) met onderzoeker en VVR-lid Katinka Lünemann in de NRC.

- **Symposium Safeguarding Abortion Rights – Dutch Law in Context**

Op 18 september 2025 vond op initiatief van het Netwerk VN-Vrouwenverdrag, in samenwerking met de VVR en Bureau Clara Wichmann, in Utrecht een (Engelstalig) symposium plaats over de wereldwijd onder druk staande abortusrechten. Er waren zo'n 70 deelnemers. Keynote spreker was Genoveva Tisheva, vice-voorzitter van CEDAW (het VN-vrouwenrechtencomité) en onder meer rapporteur van het onderzoeksrapport van CEDAW inzake de abortussituatie in Polen. Ook gaven onder meer Gunilla Kleiverda (Women on Waves), Trudy Dehue (emeritus professor Universiteit Groningen), en VVR-bestuurslid Fleur van Leeuwen een presentatie. Het symposium verweefde juridische, activistische en academische perspectieven tot één samenhangende boodschap: abortus is een fundamenteel mensenrecht en moet ook zo worden behandeld. Internationale organen zoals het CEDAW blijven staten aansporen tot decriminalisering en universele toegang. Activisten tonen veerkracht en innovatie – van acties op internationale wateren tot baanbrekend medisch onderzoek. Terwijl de media abortus blijven sensationaliseren, laten wetenschappers zien hoe taal en classificatie het publieke begrip vormgeven. En binnen Nederland herinneren praktijkmensen en pleitbezorgers ons eraan dat een liberale medische praktijk niet hetzelfde is als juridische zekerheid.

De Nederlandse wet, nog steeds geworteld in criminalisering, maakt het recht op abortus kwetsbaar voor politieke verschuivingen. Hoewel de meeste mensen in de samenleving toegang tot abortus steunen, blijft het juridische kader achter en versterkt het het beeld dat vrouwen geen verantwoorde beslissingen kunnen nemen zonder externe controle. De oproep tot actie was helder: decriminaliseer abortus, integreer het volledig in de reguliere gezondheidszorg, garandeer universele toegang – ook voor vrouwen zonder verblijfsstatus – en breek het stigma af dat er nog altijd omheen hangt.

Het (eveneens Engelstalige) verslag van het symposium zal in de loop van november gereed zijn. De VVR zal het uitgeven en een ISBN-nummer toekennen en ook op de VVR-website publiceren.

- **Bijeenkomst Herstelrecht: de rol van mediation in zedenzaken**

Ruim 20 deelnemers, waaronder ruim de helft niet-leden, namen op vrijdagmiddag 16 mei 2025 deel aan een bijeenkomst over de stand van zaken en de toekomst van het herstelrecht voor slachtoffers van zedenzaken op de VU in Amsterdam. De bijeenkomst was georganiseerd door de werkgroep geweld tegen vrouwen. Aspirant VVR-bestuurslid Mo Robertus trapte af met een feministisch perspectief op het

onderwerp. Vervolgens gingen Nieke Elbers en Katrien Lauwaert dieper in op hoe het herstelrecht geregeld is en welke mogelijkheden dat in het huidige strafproces biedt (en daarbuiten). Kim Roelofs nam de werkgroep mee in haar ervaring als mediator, zij is tevens betrokken geweest bij de Pilotwet Herstelrecht. De bijeenkomst werd afgesloten met een paneldiscussie geleid door VVR-lid en slachtofferadvocaat Margreet de Boer.

- **Symposium "Sekswork, stigma en verzet in tijden van repressie"**

Dit symposium op 27 september 2024 dat de VVR mee-organiseerde in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en SeksworkExpertise, platform voor de verbetering van de positie van sekswerkers, werd al genoemd in het vorige jaarverslag. Toen had het nog niet plaatsgevonden. Er waren zo'n 80 aanmeldingen via info@vrouwenrecht.nl voor deze zeer geanimeerde bijeenkomst. Inmiddels is er ook een (Engelstalig) verslag verschenen van het symposium met de presentaties. Dit is in digitale versie gepubliceerd en via de [VVR-website](#) toegankelijk. Daar is ook vermeld hoe de door de VVR uitgegeven gedrukte versie te verkrijgen is.

4. Werkgroepen

- **Werkgroep geweld tegen vrouwen**

De nieuwe coördinatoren van de werkgroep, Maaïke Visser en Mo Robertus hielden zich in het verslagjaar vooral bezig met het organiseren van de bijeenkomst over herstelrecht op 16 mei (zie hierboven) en met het voorbereiden van het VVR-congres over seksueel geweld tegen vrouwen.

- **Werkgroep sociaal en Europees recht**

Wegens drukke werkzaamheden en ziekte van de coördinatoren (Anja Eleveld, Annejet Swarte en Pauline de Casparis) is het er in het verslagjaar niet van gekomen een bijeenkomst te organiseren.

- **Werkgroep personen- en familierecht**

Leden van de werkgroep organiseerden de bijeenkomst waarin de uitkomsten van het onderzoek *Waar geweld uit beeld raakt* (zie eerder in het jaarverslag). Sommigen van hen waren betrokken bij de begeleidingsgroep van het onderzoek.

- **Werkgroep migratierecht**

De Werkgroep Migratierecht is op 23 september 2025 van start gegaan. De eerste (online) bijeenkomst stond in het teken van een kennismaking met elkaar en een brainstorm over mogelijke thema's waar de werkgroep zich op zou kunnen focussen. Besloten is dat de werkgroep zich eerst gaat richten op het thema arbeidsparticipatie door vrouwen met een afhankelijke verblijfsvergunning. Er wordt binnenkort een datumprikker verstuurd voor een 2e online bijeenkomst waarin we dit thema verder uitdiepen.

5. Lobbyactiviteiten

- Een voorstel voor wetwijziging om PGB-zorgverleners volledige werknemersrechten te geven ligt op dit moment bij de Tweede Kamer. Recht op uitkering hebben ze al sinds de uitspraak van de CRvB op 30 maart 2023. De VVR heeft de leden van de vaste commissie voor sociale zaken en werkgelegenheid suggesties gedaan voor het [Verslag](#). Het voorstel is inmiddels aangemeld voor plenaire behandeling.
- Het bestuur heeft actief bijgedragen aan de tot standkoming van een Addendum op Schaduwrapportage VN-Vrouwenverdrag 2.0 uit juli 2024, georganiseerd door het Netwerk VN-Vrouwenverdrag. Het Addendum met ontwikkelingen sindsdien, was in juni 2025 nagenoeg gereed toen het bericht kwam dat CEDAW sessie 92 (oktober 2024) had moeten schrappen vanwege grote financiële problemen bij de VN. Nederland komt nu waarschijnlijk in februari 2026 (de nieuwe sessie 92) aan de beurt.

Aan het eind van het jaar zal bezien worden of het Addendum nog verder aangevuld moet worden.

- In 2025 zijn er opnieuw ontwikkelingen geweest op het terrein van het naamrecht. De Rechtbank Zeeland-West-Brabant heeft aangekondigd prejudiciële vragen te zullen stellen aan de Hoge Raad over de gecombineerde geslachtsnaam en de vangnetbepaling ([ECLI:NL:RBZWB:2025:4677](#)). De VVR-leden die de tijdelijke werkgroep naamrecht vormden, Annemarie Middelburg en Jeroen de Wildt, hebben – op persoonlijke titel en vanuit hun professionele betrokkenheid – meegedacht met de advocaat die door de rechtbank in de gelegenheid werd gesteld suggesties te doen voor de aan de Hoge Raad voor te leggen vragen. Daarbij is getracht in de conceptvragen verwijzingen op te nemen naar de eerdere brieven van de VVR over dit onderwerp, in het bijzonder de brief van 8 oktober 2022 aan de Eerste Kamer (die ook als bijlage bij het voorlopig verslag is gevoegd). Of deze verwijzingen uiteindelijk zijn overgenomen en hoe de rechtbank de definitieve vragen zal formuleren, zal blijken zodra de prejudiciële vragen [officieel bij de Hoge Raad](#) zijn ingediend.

6. Overige activiteiten

Rechtszaak over ziekengeld voor huishoudelijke werkers.

De VVR ondersteunde, samen met Bureau Clara Wichmann en een pro bono advocate, een zaak tegen het UWV. De behandeling van de zaak over de (al dan niet onrechtmatige) uitsluiting van sociale zekerheid voor huishoudelijke werkers, die uitgebreid was uitgemeten in de [Volkskrant](#) van 27 februari 2025, vond plaats voor Rechtbank Haarlem op die dag. UWV had een verzoek tot ziektewet-uitkering afgewezen. Het erkende dat er sprake was van indirecte discriminatie, maar meende dat er voldoende argumenten waren om objectieve rechtvaardiging te schragen (legitieme doelstelling, geschikt, noodzakelijk en coherent). De rechters waren hiervan niet overtuigd bleek uit de uitspraak op 17 april 2025 ([ECLI:NL:RBNHO:2025:4135](#)). UWV heeft hoger beroep aangetekend en een kort beroepsschrift ingediend. Hierop is in oktober gereageerd, weer met inbreng vanuit de VVR.

In 2023 oordeelde de Centrale Raad dat in het geval van PGB-zorgverlener Carol Kollmann sprake was van niet gerechtvaardigde indirecte discriminatie. VVR en Bureau Clara Wichmann waren intensief bij deze procedure betrokken.

Nieuwe procedure van Carol Kollman tegen belastingdienst

Enige maanden na de voor haar en andere PGB-zorgverleners met een arbeidsovereenkomst gunstige [uitspraak van de CRvB](#) over recht op sociale zekerheid heeft de VVR Carol Kollmann geholpen bij de SVB en de Belastingdienst stopzetting van afdracht en terugbetaling van de inkomensafhankelijk bijdrage Zvw te vorderen. Alle andere werknemers betalen namelijk deze sociale zekerheid premie niet. Fiscalisten van Houthoff ondersteunen deze zaak pro bono en VVR en Bureau Clara Wichmann dragen bij aan de inhoud. Na afwijzing volgde een bezwaarschrift in november 2023. Na een informeel overleg, dat niets opleverde en diverse herinneringen heeft de belastingdienst uiteindelijk in juni 2025 het bezwaar afgewezen. In de zomer van 2025 is beroep aangetekend. De belastingdienst moest hier medio september op reageren en daarna is het woord aan de rechter. Wordt vervolgd.

Position paper genderstereotypen t.b.v. CEDAW

De VVR heeft samen met 44 andere NGOs een *position paper* van het Netwerk VN-Vrouwenverdrag ondetekend. De [position paper](#) over genderstereotypen werd op 9 februari 2025 verstuurd naar het CEDAW-comité. Het beoogt bij te dragen aan de nieuwe Algemene Aanbeveling 41 over genderstereotypen die CEDAW momenteel voorbereidt. Met Algemene Aanbevelingen geeft CEDAW duiding aan de verplichtingen die voortvloeien uit de verschillende artikelen van het Vrouwenverdrag. In Algemene aanbeveling 41 gaat het om artikel 5 (a) en (b) in relatie tot de verplichtingen aangaande het verbod op discriminatie van vrouwen in artikel 2. De VVR was goed vertegenwoordigd in het proces: VVR-bestuurslid Zaza van de Koppel was penvoerder van het position paper en in de begeleidingsgroep zaten VVR-bestuursleden Leontine Bijleveld en Fleur van Leeuwen, gesecondeerd door Petra Snelders en Marjan Wijers

(beiden ook VVR-lid). Zaza van de Koppel en Leontine Bijleveld waren aanwezig bij de *General Discussion* in Genève, waarvan ze in het [blogspot van het Netwerk](#) verslag deden. Ze hadden in aanvulling op het Position Paper een [mondeling statement](#) opgesteld, waarin ook aandacht was voor een recente [uitspraak van het Europees Hof voor de Mensenrechten](#) over het gender stereotype van echtelijke seksuele verplichtingen van vrouwen.

7. Nieuwsbrieven, website en sociale media

- Er zijn in de verslagperiode zes nieuwsbrieven aan de leden verstuurd met aankondigingen en nieuws. Na verschijnen is de nieuwsbrief op de website vrij toegankelijk.
- Website bezoek: in verslagperiode (augustus 2024 – oktober 2025) hebben gemiddeld 790 bezoekers per maand de [VVR website](#) bezocht. Dat is iets lager dan in het vorige jaarverslag gemeld. 69 % van de bezoekers komt via zoekresultaten (dat was 74%) en net als eerder ruim 3% via social media. Bijna de helft gebruikte een desktop of laptop en iets meer dan de helft een smartphone of tablet. Deze verhouding was eerder nagenoeg gelijk. Veel bekeken waren de uitspraak van Rechtbank Zeeland uit 2021 over [psychische mishandeling](#) (952 views, voorgaande jaren ook topscorer), de aankondiging van het [Lustrum congres](#) over rechtspositie van vrouwen (743 views), het [bericht](#) over het Volkskrant interview met Ariane Hendriks van 3 oktober 2024 (508 views).
- In het verslagjaar heeft het bestuur het verzoek van leden op de afgelopen ALV's om de website te vernieuwen opgepakt. Gehoopt was een nieuwe website op de ALV te kunnen presenteren. Dat is helaas niet gelukt. In dit proces is de website zo nu en dan onbereikbaar geweest; er waren soms ook problemen met het verzenden van nieuwsbrieven. Het bestuur hoopt de volgende ALV een vernieuwde website te kunnen presenteren.
- Regelmatig melden zich mensen via de contactformulieren op de website. Als het individuele problematiek betreft verwijst de VVR door naar rechtshulpverleners, bij voorkeur de leden die zich op de website presenteren. Waar het om algemene problematiek gaat probeert het bestuur de kwestie op te pakken of naar andere organisaties te verwijzen. En soms leidt het tot principiële rechtszaken waar de VVR tekent voor inhoudelijke ondersteuning. Voorbeelden zijn de succesvolle rechtszaken van PGB-zorgverleners die uitgesloten waren van sociale zekerheidsrechten. Ook bij het hoger beroep in een zaak over korting van nabestaandenpensioen bij groot leeftijdsverschil tussen de overledene en zijn weduwe heeft de VVR inhoudelijke ondersteuning geleverd. Onlangs is duidelijk geworden dat het hoger beroep is verloren.
- De online [jurisprudentiedatabase](#) is dit verslagjaar meerdere malen aangevuld.
- In de rubriek '[opinie van leden](#)' zijn negen stukken geplaatst.
- De VVR was sinds september 2014 actief op twitter, nu X, met [@yvrouwenrecht](#). Het account had 800 volgers. Het bestuur heeft op de ALV gemeld besloten te hebben te stoppen met X, vanwege de sinds de overname door Musk toenemende racistische en seksistische teneur van te veel berichten. Op X is een korte [verklaring](#) geplaatst. Oude berichten zijn door de VVR niet verwijderd.
- De LinkedIn-[pagina](#) van de VVR, waarop het bestuur de volgers op de hoogte hield van relevante ontwikkelingen, had 560 volgers. Dat is relatief een grote stijging ten opzichte van het vorige jaarverslag.
- De [instagram account](#) die in augustus 2023 werd aangemaakt, had in september 2025 169 volgers. In afwachting van de nieuwe huisstijl die met de vernieuwde website gepaard zou gaan was verdere promotie van de instagram account op een zacht pitje gezet.

8. Samenwerking en netwerken

De VVR zet, zoals ook al blijkt uit de voorgaande paragrafen, net als de voorgaande jaren vooral in op samenwerking met andere organisaties ten behoeve van activiteiten zoals bijeenkomsten, schaduwrapportages, lobbybrieven en petitie. Een en ander is mede afhankelijk van het capaciteit in het bestuur. Op verzoek van UN WOMEN Nederland heeft het bestuur een aantal aandachtspunten

meegegeven ten behoeve van de jaarlijkse campagne *Orange the World* die in 2025 het thema *Lokale actie tegen geweld tegen vrouwen* heeft.

Na de (eerste) val van het kabinet initieerde WomenInc. een Puntenplan voor de verbetering van de positie van vrouwen. Binnen kort termijn moest besloten worden over adhesiebetuiging. Hoewel sommige punten o.i. best wat aangescherpt hadden mogen worden besloot het bestuur zich toch achter het Puntenplan te scharen.

Bij het verzoek van de [Geboortebeweging](#) om de Hoge Raad te bewegen tot Cassatie in het belang der Wet bij een rechterlijke uitspraak in Limburg viel de afweging van het bestuur anders uit. Het bestuur wilde graag internationaalrechtelijk aspecten toevoegen aan het verzoekschrift, waaronder een aantal oordelen van CEDAW. Dat bleek niet mogelijk: de keuze was beperkt tot ondersteunen of niet.

Op 13 februari 2025 vond een constructief overleg plaats met Bureau Clara Wichmann, waarin zes mogelijke samenwerkingspunten zijn besproken. Afgesproken is dit soort overleg regelmatig te herhalen en waar mogelijk samen te werken. Uit bovenstaande blijkt dat het laatste in ieder geval vruchtbaar is.

9. **Ledenontwikkeling**

Eind 2024 telde de VVR 99 leden met volledig betaald lidmaatschap, 24 student-leden en 20 senioren (pensioen en/of uitkeringsgerechtigd). De tweede helft van 2024 hadden zich zeven nieuwe leden aangemeld. Daarnaast is er één erelid (vrijgesteld van contributiebetaling). In de loop van 2025 hebben zich alweer ruim een tiental nieuwe leden aangemeld.

Hoewel op de ALV in 2024 was afgesproken de VVR-promotiefolder opnieuw te bestellen (al dan niet met toevoeging van een QR-code), is dit niet uitgevoerd. Er bleken namelijk nog voldoende folders beschikbaar. Gekozen is om geen onnodige kosten voor de VVR te maken. Gewacht wordt totdat de nieuwe huisstijl van de vereniging is ontwikkeld en doorgevoerd (verwachting 2026). Tot die tijd wordt de nog bestaande voorraad opgemaakt.

10. **Tot slot**

Het is geen VVR-activiteit, maar als bestuur willen we niet onvermeld laten dat op 13 september 2025 is verschenen bij Uitgeverij Argos: *Met liefde heeft het niets te maken: over het herkennen en stoppen van intieme terreur*. We zijn enorm trots op (oud) VVR bestuursleden Ariane Hendriks en Ingrid Vledder, die dit 264 pagina's tellende boek afgelopen jaar schreven.